

pajo visoke poplave v zaledju Piranskega zaliva kar na 900 ha zemljišč, kar predstavlja 6,4% njegovega porečja.

Poglavitne vzroke poplav, ki so v glavnem zalivale vse danje ravnice večjih potokov med Ankaranom in Sečo, odkrivata avtorja v splošnih podnebni, reliefni, kamninsko-zgradbenih in vegetacijskih razmerah Koprškega primorja. Povodnji pogojujejo močni nalivi, hiter odtok po sorazmerno golih in strmih pobočjih dolin (kar je povezano tudi z močno erozijo prsti ob Dragonji in Rižani), precejšen strmec potokov (npr. Rižana), neurejene struge s številnimi zavoji itd. Še danes je za poplave značilno, da so v glavnem osredotočene na najspodnejše dele dolin, kjer je navadno tudi visoka gladina talne vode. Avtorja ugotavljata, da nastopajo najvišji pretoki skoraj sočasno s padavinami, kar je neposredna posledica flišnega dela porečja (str. 124, 174 in 182). Tudi pogostost povodnji je zelo različna. Odvisna je od številnih krajevnih razmer, predvsem pa od količine padavin v povirnih delih potokov. Najpogostejše so od pomladi do zime. Zanje pa je nadalje značilno, da so kratkotrajne, saj preplavljajo zemljišča le po nekaj ur, nakar se umakne poplavna voda nazaj v struge potokov ali kanalov. Posebnost obalnega predela so morske poplave, ki so pogojene s specifičnimi oblikami obale ter s posebnimi vremenskimi situacijami (ne nastopajo ob burji).

Skoraj vsa nekdanja poplavna področja so bila v neposrednem zaledju večjih naselij. Zato je človek že v preteklosti ta svet vključeval v najrazličnejše oblike svojih dejavnosti, ki so slonele na izrabi naravnih danosti (npr. soline pri Sečovljah, ob Rižani in v Semedeli). V letih 1932—39 so regulirali glavne poplavne potoke v zaledju Koprškega zaliva. Z obsežnejšimi ureditvenimi in vzdrževalnimi deli so nadaljevali še po letu 1950. Regulacije potokov v zaledju Piranskega zaliva so bile opravljene v glavnem po drugi svetovni vojni, in sicer do leta 1955. Z njimi so pridobili blizu 500 ha kmetijskih zemljišč, na katerih se je uveljavila proizvodnja družbenega sektorja kmetijstva. Pri tem pa velja še posebej poudariti, da se je z regulacijami temeljito spremenila namembnost zemljišča; travnike in zamočvirjene predele so preuredili v njive. Ob srednjih in zgornjih delih potokov je stalo več mlinov v preteklosti; danes meljeta le še dva.

Studiji prinašata mnogo podrobnih spoznanj o poplavnem svetu ter njegovem neposrednem zaledju. Napisani sta korektno; številna nova spoznanja, ki nam jih ponujata, so podprta bodisi s poznavanjem obsežne literature in ustreznih virov bodisi z novimi ugotovitvami, ki so jih prinesla terenska proučevanja. Zato ne pomenita samo novega prispevka k obogatitvi lokalne geografije, temveč prinašata pomembno osvetlitev v tip in značaj povodnji in poplavnega sveta v Slovenskem primorju.

Milan Natek

Anton Gosar, The Urban Growth and Spatial Problems of Recreation in Slovenia. Wiener Geographische Schriften 53/54, Wien 1979 s. 10, 1 karta.

Avtor opredeljuje tesno medsebojno povezanost med stopnjo urbanizacije in rekreacijo na primeru Slovenije. Vzporedno z večanjem mestnega prebivalstva in njegove življenjske ravni raste potreba po rekreaciji. Po-stopoma so se izoblikovala tri področja prostega časa, in sicer:

- rekreacijsko področje v bližini večjih urbanih središč,
- rekreacijsko področje v alpskem svetu,
- obmorsko rekreacijsko področje.

Tudi v rekreacijskem zaledju večjih slovenskih mest lahko opazujemo vidno rast števila sekundarnih počitniških bivališč in naraščanje izletov in potovanj, ki pritegnejo različne infrastrukturne objekte. Kljub manjšemu številu so posledice lokacije sekundarnih počitniških bivališč v izletniško zanimivejših slovenskih pokrajinah ter v bližini večjih mest vidne tudi v zunanjemu izgledu pokrajine. Povečuje se tudi njihov širši turistični pomen, saj se jih vse večje število oddaja turistom.

Podrobnejše so opredeljena tudi izletniška potovanja. Avtor je izvedel 1022 anket v štirih večjih slovenskih mestih. (Ljubljana, Maribor, Kranj, Murska Sobota). Zanimiva in hkrati pričakovana je avtorjeva ugotovitev, da je pogostost izletov (zlasti ob koncu tedna) v tesni zvezi z velikostjo mesta. V povprečju se dobra tretjina mestnih prebivalcev ob koncu tedna odpravi na izlet v rekreacijska področja, ki so od stalnega bivališča oddaljena manj kot 50 km. Večina se na izlet odpravi zaradi bivanja v naravi, nekateri obiskujejo kulturne spomenike, drugi pa se odpravijo na obisk k sorodnikom. Vedno večje število se jih odloča za aktivno rekreacijo, torej za sprehode, čolnarjenje ter združujejo prijetno s koristnim.

Razpravi je priložena pregledna karta rekreacijskih in turističnih področij Slovenije. Sestavek predstavlja sicer zgoščen, a celovit prikaz razvoja in poglobitvenih smeri rekreacije v Sloveniji, manjša pozornost pa je namenjena obravnavi naravnih potez, ki tudi vplivajo na smer in obliko rekreacije. Avtor pravilno ugotavlja, da bo potrebno drugače ovrednotiti obsejna področja, ki se v vedno večji meri vključujejo v rekreacijo. Posebno pozornost pa bo potrebno nameniti odnosu med posledicami rekreacije in naravovarstvenimi zahtevami. Rezultati ankete kažejo, da se na izlete v naravo odpravlja vedno večje število meščanov, njihov odnos do človekovega okolja pa je večkrat potrošniški. Pričujoči prispevek je vsekakor dobrodošla in koristna informacija tujim geografom, ki jih zanimajo vprašanja rekreacije in njene posledice.

Dušan Plut

Iz ostale jugoslovanske geografske in sorodne književnosti

Dr. Branislav Bukurov, Banat i Srem. Matica Srpska, Novi Sad 1978, str. 141.

Številnim svojim delom s področja Vojvodine je njen daleč najbolj ploden proučevalec Branislav Bukurov dodal novo, monografsko zastavljeno geografski pregled Bačke, Banata in Srema. Svoje ambicije in zasnovo je avtor obrazložil v uvodu. Delo naj bi izšlo kot sestavni del monografije SR Srbije, ki pa žal ni bila uresničena.

Ta geografski pregled, ki ima namen kompleksno predstaviti regijo širšemu krogu zainteresiranih, je metodološko podoben predhodnim avtorjevim študijam. Močno izstopa avtorjeva spretnost kompleksnega in jasne regionalnogeografskega prikazovanja, kar je velike vrednosti za uporabnike. Zasnova je pravzaprav klasično regionalna z vsemi poglavji, ki so dokaj enakovredno obdelana. Razen nekaj splošnih skic tudi ni nobene karte, tabele ali diagrama. Podobno kot v številnih regionalnogeografskih študijah je tudi v tej gospodarstvu odmerjenega malo prostora, čeprav je tukaj kmetijstvo in z njim povezani problemi izstopajoč pojav, pa tudi druge gospodarske panoge so se močno razvile kot dejavniki regionalnega razvoja, z njimi v zvezi pa tudi urbana središča. Še posebej bi prišla prav podrobnejša predstavitev družbenega sektorja kmetijstva in problemov družbenih kmetijskih obratov kot posebno zanimiv in v geografskem pogledu prevladujoč pojav. Zanimivo je, da takšnih razprav tudi ne najdemo v seznamu literature.

Bukurov je Vojvodino predstavil ločeno po treh njenih, na splošno sicer dokaj enakih pokrajinah, med katerimi pa so številne bistvene razlike, tako v fizičnem okolju kot tudi v socio-ekonomski strukturi. Za njihovo podrobnejše spoznavanje in za jasnost predstavitve je to še posebej pozitivno. Ni pa podana primerjava med tremi regijami. Ta bi bila, ne glede na leta 1968 izšlo Monografijo Vojvodine, še zlasti dragocena, celo